

Thực trạng tổ chức hoạt động dạy học theo dự án (Project Based Learning -PBL) trong giảng dạy môn Phiên dịch tại Khoa Ngôn ngữ và Văn hoá Nhật Bản

Lê Minh Hiếu*

*Khoa Ngôn ngữ và Văn hoá Nhật Bản, Trường Đại học Ngoại Ngữ, ĐHQG HN.

Received: 08/03/2024; Accepted: 19/03/2024; Published: 26/3/2024

Abstract: Project Based Learning (PBL) is an effective method to link theory with practice, letting learners acquire knowledge as well as draw experiences through practical activities. In order to create study environment for students to practice interpretation, improve both knowledge as well as skills and working attitude, the lecturers of interpretation subject at the Faculty of Japanese Language and Culture have organized the project activity named “Making video on topic Students and Job - through the format of interviews - interview interpretation”. The project is carried out by 3rd year students, at the 5th semester and taken as a mid-term mark of Interpretation subject (3 credits). From survey data, it shows that the students are interested in carrying out the project, and doing project is contributing to fostering thinking skills, working skills, communication skills, teamwork as well as building attitude such as gratefulness, respectfulness, and helpfulness effectively.

Keywords: Project Based Learning, interview, interpretation, Japanese, video making.

1. Đặt vấn đề

Hiện nay, trong thời đại bùng nổ thông tin, xu hướng dạy học chỉ cung cấp nội dung lý thuyết cho người học đã trở nên lỗi thời. Phương pháp giảng dạy cần được đổi mới, hỗ trợ giúp người học tìm được cách học, cách tư duy nhằm tạo cơ sở để người học tự cập nhật và đổi mới tri thức, nâng cao kỹ năng, phát triển năng lực.

Tổ chức hoạt động dạy học theo dự án (Project Based Learning - PBL) là hình thức dạy học có đặc trưng định hướng người học, định hướng hoạt động dạy học theo quan điểm tích hợp. Đây là phương pháp hiệu quả để gắn những nội dung kiến thức với thực tiễn cuộc sống, gắn lý thuyết với thực hành, gắn trường học và xã hội, giúp người học nâng cao năng lực làm việc chủ động, năng lực sáng tạo, năng lực giải quyết các vấn đề phức hợp, rèn luyện thái độ và kỹ năng làm việc nhóm.

Khái niệm “Project – dự án” ban đầu được sử dụng trong các trường dạy về kiến trúc- xây dựng ở nước Ý từ cuối thế kỉ 16. Từ đó tư tưởng “dạy học theo dự án” lan sang Pháp cũng như một số nước châu Âu khác và Mỹ, Đầu thế kỉ 20 các nhà sư phạm người Mỹ đã xây dựng cơ sở lý luận cho phương pháp dự án (The Project Method), trong đó nổi bật nhất là nhà tâm lý và triết học John Dewey với học thuyết

nổi tiếng “học thông qua làm” (learning by doing). Theo học thuyết này, người học phải trực tiếp thực hành thực tế chứ không phải chỉ lắng nghe lý thuyết trên lớp, đòi hỏi người học phải thực hiện dự án đúng kỳ hạn, đúng yêu cầu đề ra và từ đó rút kinh nghiệm và học các trình bày lại dự án. Tổ chức hoạt động dạy học theo dự án (Project Based Learning - PBL) được coi là phương pháp dạy học quan trọng để thực hiện quan điểm dạy học lấy học viên làm trung tâm, nhằm khắc phục nhược điểm của dạy học truyền thống coi thầy giáo là trung tâm. Ban đầu, phương pháp “Dạy học theo dự án” được sử dụng trong dạy học thực hành các môn học kỹ thuật, về sau được dùng trong hầu hết các môn học khác, kể cả các môn khoa học xã hội.

Theo đó, bộ môn dịch của Khoa Ngôn Ngữ và Văn Hoá Nhật Bản đã áp dụng hình thức dạy học theo dự án cho môn Phiên dịch dành cho sinh viên năm 3. Nội dung của dự án là các nhóm sinh viên sẽ làm video phỏng vấn và dịch phỏng vấn với chủ đề Sinh viên và việc làm. Thông qua dự án môn Phiên dịch, sinh viên được trải nghiệm thực tế việc đi dịch, bước đầu có thái độ, tác phong cần có của người phiên dịch, rèn luyện kỹ năng viết mail, đặt hẹn và phiên dịch và từ đó định hình phương pháp học tập môn phiên dịch của bản thân mình. Ngoài ra, thông qua

dự án này, sinh viên có thể nâng cao khả năng làm việc theo nhóm, kỹ năng quản lý thời gian, lập kế hoạch và đảm bảo tiến độ.

Trong khuôn khổ bài nghiên cứu này, tôi xin được trình bày về hoạt động dạy học theo dự án môn Phiên dịch tại khoa Ngôn Ngữ và Văn hoá Nhật Bản, cách thức tiến hành cũng như tiêu chí đánh giá, và kết quả phản hồi của người học đối với hoạt động dạy học này.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Khái niệm dạy học theo dự án

Dạy học theo dự án (Project Based - Learning) là một phương pháp dạy học tích cực trong đó giáo viên hướng dẫn sinh viên thực hiện một nhiệm vụ học tập phức hợp, gắn với thực tiễn, kết hợp lí thuyết và thực hành, tự lực lập kế hoạch, thực hiện và đánh giá kết quả. John Dewey, nhà tâm lí học và triết học người Mỹ, ông là người khởi xướng việc dạy học tích cực đặt biệt là phương pháp tiếp cận dự án. Học thuyết nổi tiếng của ông là học thông qua làm việc (learning by doing), nghĩa là học bằng cách làm, thực hành chứ không phải bằng cách lắng nghe như cách dạy học truyền thống, học sinh phải hành động, xây dựng các dự án, thực hiện dự án đúng kỳ hạn, trình bày dự án để từ đó đúc kết những kinh nghiệm, những kiến thức cho bản thân mình.

2.2. Các bước tiến hành dự án môn Phiên dịch & tiêu chí đánh giá

2.2.1. Tiến trình thực hiện dự án

Dự án được thực hiện bởi sinh viên đang học học phần Phiên dịch gồm 3 tín chỉ và được học trong 15 tuần học. Mỗi lớp gồm khoảng 20-30 sinh viên được yêu cầu chia thành các nhóm nhỏ từ 5-6 sinh viên. Mỗi nhóm sẽ được yêu cầu làm video với chủ đề “Sinh viên và việc làm”. Các nhóm sẽ tự thảo luận với nhau để quyết định nhóm mình làm đề tài nào và tiến hành làm video dịch phỏng vấn. Trong video, các nhóm sinh viên sẽ tiến hành 3 lần phỏng vấn về nội dung mình đã chọn với đối tượng như là người Nhật, người Việt và cựu sinh viên đã tốt nghiệp ở Hà Nội, đang là chuyên gia trong lĩnh vực nhóm định phỏng vấn.

Nhiệm vụ cụ thể của các nhóm qua từng tuần được thể hiện rõ trong đề cương môn học. Sinh viên sẽ báo cáo tiến độ dự án từng tuần cho giáo viên trên Teams của lớp học. Theo đó, sau khi giáo viên hướng dẫn về nội dung, tiến trình dự án, sinh viên sẽ tự chia nhóm, thảo luận với nhau để quyết định chủ đề phỏng vấn

của nhóm mình. Sinh viên lập bảng kế hoạch, phân chia nhiệm vụ, vai trò của mỗi cá nhân, chuẩn bị list câu hỏi phỏng vấn, list từ vựng có thể xuất hiện khi tiến hành phỏng vấn với đề tài chọn sẵn. Giáo viên sẽ hướng dẫn sinh viên cách viết mail đặt hẹn, sau đó các nhóm tiến hành viết mail đặt hẹn phỏng vấn (có cc cho giáo viên phụ trách). Sinh viên cần viết mail cảm ơn và xác nhận lịch phỏng vấn (nếu được đồng ý), hoặc viết mail hỏi đáp khi nhận được email phỏng vấn. Sau đó, theo lịch đã hẹn, sinh viên tiến hành phỏng vấn, quay video, edit video, viết thư gửi sản phẩm và cảm ơn cho người phỏng vấn. Vào tuần 12, sinh viên cần nộp cho giáo viên sản phẩm video đã chỉnh sửa, list từ vựng và các cách diễn đạt mới đã học được và bài cảm tưởng trong quá trình làm và hoàn thiện video. Tuần 12-15, mỗi buổi khoảng 45ph giáo viên sẽ chiếu video của các nhóm, giáo viên đưa ra nhận xét đánh giá, đồng thời các nhóm cũng tự đánh giá sản phẩm cuối kỳ của mình cũng như của các nhóm khác.

2.2.2. Tiêu chí đánh giá dự án

Dựa theo chuẩn đầu ra của môn học, dựa vào định nghĩa các kĩ năng của thế kỉ 21 của Binkley, M., Erstad, O., Hermna, J., Raizen, S., Ripley, M., Miller-Ricci, M., & Rumble, M. (2012) và dựa vào phiếu tự đánh giá của Mandel, S (1987) Effective Presentation Skills, phiếu đánh giá dự án môn phiên dịch được thiết kế để đánh giá cả quá trình thực hiện dự án (50 điểm) và sản phẩm video (50 điểm). Bảng đánh giá quá trình thực hiện dự án sẽ đánh giá nhóm sinh viên cả về mặt kỹ năng tư duy làm việc, kỹ năng sử dụng công cụ làm việc, kỹ năng làm việc nhóm, kỹ năng giao tiếp, về thái độ cũng như kiến thức của sinh viên. Bảng đánh giá video sẽ đánh giá sản phẩm video cuối kỳ của sinh viên cả về mặt hình thức cũng như về mặt nội dung của sản phẩm.

2.3. Kết quả khảo sát sinh viên về hiệu quả của hoạt động dạy học theo dự án môn Phiên dịch

2.3.1. Mục đích và đối tượng của khảo sát

Khảo sát thực hiện với mục đích tìm hiểu hiệu quả của phương pháp tổ chức hoạt động dạy học theo dự án làm video PR của môn Phiên dịch. Thời gian thực hiện: Nghiên cứu được thực hiện vào tháng 5 năm 2023 và sử dụng Bảng câu hỏi với thang likert từ 1-5 (1: Rất không chính xác, 2: Không chính xác 3: Bình thường, 4: Chính xác, 5: Rất chính xác). Đối tượng nghiên cứu là 87 sinh viên năm thứ 3, khoa Ngôn Ngữ và Văn Hoá Nhật Bản học xong môn phiên dịch

và đã thực hiện dự án làm video của môn Phiên dịch vào kỳ 5.

2.3.2. Kết quả khảo sát

Theo kết quả khảo sát, gần 80% sinh viên được hỏi trả lời là hứng thú với hoạt động dự án làm video phỏng vấn phiên dịch. Ngoài ra, khoảng 75% số sinh viên đều cho rằng dự án giúp người học rèn luyện, nâng cao kỹ năng dịch. Trong quá trình làm dự án, sinh viên sẽ được yêu cầu chuẩn bị trước danh sách từ vựng, các cách diễn đạt liên quan đến chủ đề mình chọn. Điều này cũng giúp sinh viên nhận ra tầm quan trọng của việc chuẩn bị trước, đọc trước tài liệu trước khi đi phiên dịch. Thêm vào đó, trong dự án môn phiên dịch, sinh viên được yêu cầu quay video, chỉnh sửa và làm phụ đề cho video. Chính vì vậy, sau dự án môn phiên dịch, nhiều sinh viên đã tự nhận thấy có sự tiến bộ vượt bậc trong kỹ năng sử dụng các công cụ, phần mềm để thực hiện dự án (85.6%). Ngoài ra 85,1% sinh viên cũng đồng ý là dự án giúp người học phát triển kỹ năng xác định mục tiêu và lập kế hoạch. Dự án Phiên dịch yêu cầu sinh viên phải lập kế hoạch cho từng tuần và phải báo cáo tiến độ cho giảng viên phụ trách. Chính vì vậy sinh viên luôn cố gắng thực hiện kế hoạch đề ra và đảm bảo đúng hạn. Mặt khác, về phát triển kỹ năng tự kiểm tra, đánh giá, nhận ra sai sót và điều chỉnh sai sót, khoảng 70% số sinh viên được hỏi cho rằng dự án giúp người học phát triển kỹ năng tự kiểm tra, đánh giá, nhận ra sai sót và điều chỉnh sai sót. Trong quá trình đặt phỏng vấn và quay video, đã có các nhóm thấy sản phẩm của nhóm mình chưa đạt cũng đã tiến hành làm lại để đạt kết quả như ý muốn. Ngoài ra, sinh viên cũng có phiếu tự đánh giá và nhận được đánh giá từ các bạn cùng lớp cũng như của giáo viên để có thể kịp thời nhận ra sai sót và điều chỉnh, cũng như tự đánh giá sản phẩm của nhóm mình. Dự án phiên dịch được thực hiện bởi các nhóm 5-6 sinh viên, 80% số học sinh được hỏi cho rằng dự án giúp người học nâng cao kỹ năng làm việc nhóm và kỹ năng giao tiếp. Các sinh viên sẽ phải phân công công việc lên kế hoạch, kịch bản, phân công viết mail liên hệ với các thầy cô anh chị khóa trước để đặt hẹn, phân vai người dịch, người phỏng vấn, người quay video, người edit video, và sẽ đổi vai trong các lần tiến hành phỏng vấn. Trong quá trình làm việc nhóm cũng có rất nhiều mâu thuẫn xảy ra, có những mâu thuẫn, bất đồng quan điểm các em xử lý được, có những mâu thuẫn các em cũng chia sẻ cùng giáo viên, và học được những bài học

về tôn trọng sự khác biệt, về sự giúp đỡ, thông cảm lẫn nhau.

3. Kết luận và đề xuất

Như vậy, có thể thấy sinh viên rất hứng thú với dự án phiên dịch, và dự án cũng góp phần giúp sinh viên không chỉ nâng cao về mặt kiến thức mà cả về mặt thái độ và kỹ năng.

Dự án môn Phiên dịch có nhiều ưu điểm có thể kể đến như là thông qua dự án phiên dịch, các bạn sinh viên lần đầu được trải nghiệm công việc phiên dịch thực tế như thế nào, được gặp gỡ nói chuyện và dịch những thông tin rất thú vị bổ ích từ các chuyên gia người Nhật, người Việt cũng như các anh chị cựu sinh viên. Tiếp đó, thông qua dự án phiên dịch, các bạn sinh viên cũng có thể nâng cao kỹ năng mềm về giao tiếp, nâng cao khả năng sử dụng các ứng dụng như thiết kế, chỉnh sửa ảnh, làm video, kỹ năng làm việc nhóm, tinh thần trách nhiệm tập thể cũng được củng cố. Rất nhiều ý kiến cho rằng nội dung dự án thú vị, mới lạ và tạo hứng thú cho sinh viên mang lại tính hiệu quả và thiết thực cao, phát huy tính tự chủ và sáng tạo đồng thời cũng học hỏi thêm nhiều kiến thức và kỹ năng mới. Tuy nhiên, vẫn có một số nhược điểm và những điểm cần cải thiện khi tổ chức hoạt động dự án môn Phiên dịch. Một số sinh viên có ý kiến cho rằng quá trình làm dự án cần bỏ ra nhiều công sức và thời gian khiến sinh viên bị áp lực. Ngoài ra, một số em muốn được chọn chủ đề rộng hơn, không bị giới hạn trong chủ đề về sinh viên và việc làm. Mặc dù có một số khó khăn khi thực hiện dự án, nhưng hầu hết sinh viên đều hứng thú với dự án và mong muốn tiếp tục được thực hiện dự án này trong các môn phiên dịch của kỳ 6 và kỳ 7.

Tài liệu tham khảo

1. Binkley, M., Erstad, O., Hermna, J., Raizen, S., Ripley, M., Miller-Ricci, M., & Rumble, M. (2012). *Defining Twenty-First Century Skills*.
2. Đỗ Hương Trà (2007), “Dạy học dự án và tiến trình thực hiện”, *Tạp chí Giáo dục*, (157), K1-3/2007
3. “Intel teach to the future”, Viện Công nghệ máy tính, Tập đoàn Intel, 2005.
4. Nguyễn Anh Tuấn (2018) “*Dạy học theo dự án – phương pháp hiệu quả trong dạy học và đạo tạo kỹ năng mềm cho sinh viên*”, *Tạp chí Giáo dục*, Số đặc biệt Kì 1 tháng 5/2018, tr 167-168; 155
5. Thomas J. W. (2000), *Điểm lại các nghiên cứu về phương pháp dạy học dựa theo dự án*, San Rafael, CA Autodesk.